

2/2022

Momentti

Sisältö

LAINSÄÄDÄNTÖKATSAUS

Vahvistetut lait	2
Hallituksen esitykset	3
Valtioneuvoston asetukset	6

OIKEUSTAPAUKSET

Korkein oikeus	6
Korkein hallinto-oikeus	8
KKO:n valitusluvat	16

VAHVISTETUT LAIT

Laki julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyvät lait (1379–1384/2021)

He 167/2021
TyVM 17/2021

Lait tulevat voimaan 2.5.2022.

Uudistuksen yhteydessä muutettiin julkisista työvoima- ja yrityspalveluista annettua lakia, työttömyysturvallakia, työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta annettua lakia, kotoutumisen edistämisestä annettua lakia, työllistymistä edistävästä monialaisesta yhteispalvelusta annettua lakia ja kuntouttavasta työtoiminnasta annettua lakia.

Uudistuksen tavoitteena oli parantaa työllisyyttä vähintään 9 500 työllisellä sekä uudistaa työttömien palveluita sekä kohtuullistaa työttömyysturvan seuraamusjärjestelmää niin, että työnhakijoiden oikeudet ja velvollisuudet ovat tasapainossa.

Lakimuutosten myötä työttömien työnhakua ja ohjaamista palvelutarpeen mukaisesti palveluihin tuetaan siten, että työ- ja elinkeinotoimisto tai työllisyyden edistämisen kuntakokeilussa mukana oleva kunta tapaa työnhakijan työnhakukeskustelussa työttömyyden alkuvaiheessa lähtökohtaisesti kahden viikon välein. Vanhan lain mukaisten kolmen kuukauden välein järjestettävien työnhakijan haastattelujen lisäksi työnhakijalle järjestetään puolen vuoden välein kuukauden kestävä jakso, jonka aikana järjestetään kaksi työnhakukeskustelua.

Uudistuksen myötä työttömyysturva-oikeuden jatkumisen edellytyksenä työnhakijan on haettava tietty määrä työmahdollisuuksia. Hakuvollisuus kirjataan työllistymissuunnitelmaan. Työnhakijalle voidaan tarjota haettavaksi yksilöityjä työpaikkoja. Näiden työ-

paikkojen hakeminen velvoittaa tietyn edellytyksin työnhakijaa työttömyysetuuden jatkumisen edellytyksenä. Jos työnhakija laiminlyö haakea työmahdollisuuksia tai osallistua palveluihin häneltä edellytetyllä tavalla, häntä muistutetaan työttömyysetuuden saamisen edellytyksistä. Korvauksettomien määräaikojen kestoja porrastettiin ja lyhennettiin.

Laki rekrytointitukikokeilusta ja siihen liittyvät lait (20–23/2022)

HE 160/2021
TyVM 16/2021

Lait tulivat voimaan 1.3.2022. Laki rekrytointitukikokeilusta on pääosin voimassa 31.12.2023 saakka. Takaisinperintää, tietojen luovuttamista ja tietojensaanti-oikeuksia, tietojen rekisteröimistä, muutoksenhakua sekä kokeilun seuranta- ja arviointia koskevat säännökset ovat kuitenkin voimassa 31.12.2033 saakka.

Rekrytointitukikokeilusta annetun lain mukainen rekrytointituki on ensimmäistä työntekijää palkkaavalle yritykselle työntekijän palkkakustannuksiin maksettava rahallinen tuki. Kokeilun tueksi muutettiin väliaikaisesti julkisesta työvoima- ja yrityspalvelusta annettua lakia, tulotietojärjestelmästä annettua lakia ja rikosrekisterilakia.

Kokeiltavan rekrytointituen tavoitteena on madaltaa yritysten kynnystä ensimmäisen työntekijän palkkaamiseen ja siten edistää uusien työnantajayritysten syntymistä ja tätä kautta yritystoiminnan kasvua ja työllisyyttä. Kokeilun tavoitteena on selvittää, voidaanko palkkakustannuksia alentavalla rahallisella tuella alentaa rekrytointikynnystä ja näin saada aikaan positiivisen kasvun kierre.

Lait sairausvakuutuslain, työsopimuslain ja varhaiskasvatus-

lain muuttamisesta sekä niihin liittyvät lait (28–59/2022)

HE 129/2021
StVM 33/2021

Lait tulevat voimaan 1.8.2022.

Lakimuutoksilla toteutettiin perhevapaa-uudistus. Lisäksi muutoksilla pantiin täytäntöön työelämän tasapaino -direktiivi. Muutoksilla pyritään edistämään miesten ja naisten tasa-arvoa työelämässä ja helpottamaan työ- ja perhe-elämän yhteensovittamista.

Sairausvakuutuslain mukainen vanhempainpäiväraha-järjestelmä uudistettiin kokonaan. Uudistuksen mukaisia vanhempainpäivärahoja ovat erityisraskausraha, raskausraha ja vanhempainraha. Työsopimuslain perhevapaita koskeviin säännöksiin tehtiin sairausvakuutuslain vanhempainpäivärahasäännösten edellyttämät muutokset. Työsopimuslakiin tehtiin myös muita direktiivin täytäntöönpanon edellyttämiä muutoksia ja lisättiin säännös työntekijän oikeudesta omaishoitovapaaseen. Varhaiskasvatuslakia muutettiin siten, että oikeus varhaiskasvatukseen alkaa sen kalenterikuukauden alussa, jona lapsi täyttää yhdeksän kuukautta. Lisäksi eräisiin muihin lakeihin tehtiin terminologisia tai teknisiä muutoksia, jotka johtuvat vanhempainpäiväjäjestelmään tai työsopimuslain muutoksista.

Suullisen todistelun tallentamisesta ja vastaanottamisesta yleisissä tuomioistuimissa koskevan lainsäädännön uudistus (96–101/2022)

HE 133/2021
LaVM 16/2021

Lait tulevat voimaan erikseen lailla säädettävänä ajankohtana.

Uudistuksen johdosta muutettiin oikeudenkäymiskaarta sekä oikeu-

denkäynnistä rikosasioissa annettua lakia, oikeudenkäynnin julkisuudesta yleisissä tuomioistuimissa annettua lakia, elinkautisvankeiden vapauttamismenettelystä annettua lakia, oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annettua lakia ja turvatarkastuksista tuomioistuimissa annettua lakia.

Uudistuksen myötä oikeudenkäynneissä näytön vastaanottaminen keskitetään käräjäoikeuksiin niin, että todistelu taltioidaan hovioikeuskäsittelyä varten. Taltioiminen tapahtuu tekemällä käräjäoikeudessa vastaanotettavasta suullisesta todistelusta kuva- ja äänitallenne. Jos asiassa haetaan muutosta, hovioikeus ja korkein oikeus ottavat suullisen todistelun lähtökohtaisesti vastaan tältä tallenteelta, eikä todistajia ja muita oikeudenkäynnissä kuulusteltavia henkilöitä kutsuta esittämään kertomustaan uudelleen. Eräissä tilanteissa suullinen todistelu voidaan esittää pääkäsittelyssä siihen viittaamalla siten, että muutoksenhakutuomioistuin perehtyy todisteluun asianosaisten ja yleisön läsnä olematta. Lisäksi uudistuksella tehtiin eräitä muita muutoksia suullisen todistelun vastaanottamistapaan.

Uudistuksen tavoitteena on parantaa muutoksenhaussa tapahtuvan näytön arvioinnin oikeellisuutta, tehostaa muutoksenhakumenettelyä sekä vähentää muutoksenhausta asianosaisille ja todistajille aiheutuvia kustannuksia ja muuta haittaa. Lisäksi uudistuksella pyritään vahvistamaan hovioikeuden roolia käräjäoikeuden ratkaisun oikeellisuutta kontrolloivana tuomioistuimena siirtämällä oikeudenkäynnin painopistettä entistä enemmän käräjäoikeuteen. Samalla edistetään tietotekniikan hyödyntämistä oikeudenkäyntimenettelyssä.

HALLITUKSEN ESITYKSET

Hallituksen esitys (HE 241/2021) eduskunnalle laiksi saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki saatavien perinnästä annetun lain muuttamisesta, laki luot-

totietolain muuttamisesta, laki oikeudenkäynnistä markkinaoikeudessa annetun lain muuttamisesta ja laki kaupallisten sopimusten maksuehdoista annetun lain muuttamisesta.

Esityksessä ehdotetaan muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluja kohtuullisuuden ja yhdenmukaisuuden varmistamiseksi yksityiskohtaisempaa sääntelyä. Pysyvä laki sisältää yksityiskohtaista sääntelyä perintäkuluista vain kuluttajasaatavien osalta. Lakiin lisättäisiin muiden kuin kuluttajasaatavien osalta säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista ja kuinka monesta perintätoimesta saisi vaatia korvauksen. Lakiin lisättäisiin myös säännökset yksittäisistä perintätoimista veloitettavien kuluja ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismääristä sekä aikarajoista sellaisten maksuistutusten tai maksuvaatimusten lähettämislle, joiden kuluista vaaditaan korvaus velalliselta.

Trattaa edeltävän maksuistutuksen määräaika pidennettäisiin 7 päivästä 10 päivään ja tratan protestointiaika pidennettäisiin 10 päivästä 14 päivään. Lisäksi ehdotetaan, että tratan protestoinnin takarajasta säädettäisiin laissa.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi, että niitä edellytyksiä, joiden perusteella maksuvaatimus, tratta tai trattaa edeltävä maksuistutus voidaan toimittaa velalliselle muulla pysyvällä tavalla kuin kirjallisesti, kuten sähköisesti, joustavoitettaisiin. Maksuvaatimuksen toimitamisen osalta uudistus koskee myös kuluttajasaatavia.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.5.2022, jolloin muiden kuin kuluttajasaatavien perintäkuluja koskeva väliaikainen sääntely lakkaa olemasta voimassa.

Hallituksen esitys (HE 243/2021) eduskunnalle laeiksi ympäristönsuojelulain ja vesilain 11 ja 18 luvun muuttamisesta

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi ympäristönsuojelulakia ja vesilakia.

Esityksen mukaan ympäristönsuojelulakia muutettaisiin lupamääräysten muuttamista koskevan säännöksen sekä jätteenkäsit-

telyn vakuuksia koskevan sääntelyn osalta. Lupamääräyksen muuttamista koskevan aloitteen käsittelemiseksi tarvittavien selvitysten toimittaminen säädettäisiin velvoittavampaan muotoon, minkä lisäksi säädettäisiin aloitteen käsittelemiseksi lupaviranomaisen mahdollisuudesta kuulla toiminnanharjoittajaa aloitteen lisäksi myös lupaviranomaisen laatimasta päätösluonnoksesta. Lupamääräysten muuttamista koskevaa säännöstä muutettaisiin myös siten, että siinä huomioitaisiin mahdollisuus muuttaa jätteenkäsittelyn vakuutta koskevaa lupamääräystä, jos se on tarpeen vakuusmäärän tai muutoin laissa säädettyjen vakuutta koskevien vaatimusten täyttämiseksi.

Sääntelyä tarkistettaisiin tämentämällä vakuuden asettamista koskevan veloitteen ulottuminen myös sellaiseen muuhun luvanvaraiseen toimintaan, jossa syntyy merkittäviä määriä jätteitä. Lupaviranomaiselle säädettäisiin mahdollisuus määrätä luvassa, että toiminnanharjoittajan olisi arvioitava vakuuden riittävyttä sillä katettavaksi tarkoitetuista toimista aiheutuviin kustannuksiin määräajoin ja ilmoitettava tästä valvontaviranomaiselle. Lakiin lisättäisiin myös säännökset lupaviranomaisen mahdollisuudesta delegoida vakuusmäärän muuttaminen ja vapauttaminen valvontaviranomaisille eräissä tapauksissa.

Ympäristönsuojelulakiin ja vesilakiin lisättäisiin vanhojen päätösten julkaisemista koskevat säännökset, jotka mahdollistaisivat päätöksiin sisältyvien välttämättömien henkilötietojen julkaisemisen yleisessä tietoverkossa.

Esitykseen sisältyy myös lihaluujauhon polttoa koskevat ympäristönsuojelulain muutokset, joiden tarkoituksena on panna osaltaan täytäntöön Euroopan unionin eläinperäisiä sivutuotteita koskevan täytäntöönpanoasetuksen muutos, jonka mukaan lihaluujauhoa voidaan polttaa ilman jätteenpoltolainsäädännön vaatimusten noudattamista. Esityksen tarkoituksena on selkeyttää lihaluujauhon polton ympäristösääntelyä ja valvontaviranomaisten vastuunjakoja. Lisäksi ehdotettu laki sisältäisi Euroopan unionin sivutuoteasetuk-

sen täytäntöönpanoasetuksen muutoksen mahdollistaman siirtymäajan.

Lisäksi esityksellä ehdotetaan täydennettäväksi päätöksen täytäntöönpanoa oikaisuvaatimuksesta ja muutoksenhausta huolimatta koskevaa ympäristönsuojelulain säännöstä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan keväällä 2022.

Hallituksen esitys (HE 10/2022) eduskunnalle sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen järjestämisen uudistusta koskevan lainsäädännön muuttamiseksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaannpanosta annettua lakia, hyvinvointialueesta annettua lakia, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annettua lakia, pelastustoimen järjestämisestä annettua lakia, hyvinvointialueiden rahoituksesta annettua lakia, terveydenhuoltolakia, perintö- ja lahjaverolakia sekä kuolemansyyn selvittämisestä annettua lakia.

Tavoitteena on tarkentaa sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen uudistusta koskevaa lainsäädäntöä siltä osin, kuin uudistuksen toimeenpanossa on havaittu täsmentämistarpeita.

Ympäristöterveydenhuollon tehtävien järjestämisvastuun sopimuksenvaraista siirtoa koskevaa säännöstä ehdotetaan täsmennettäväksi eräiltä osin.

Hyvinvointialueen tiedonsaantioikeutta ehdotetaan muutettavaksi siten, että hyvinvointialueella olisi oikeus saada sosiaali- ja terveydenhuollon asiakas- ja potilastietoja silloin, kun tiedot olisivat välttämättömiä asiakkaan hoidon ja palvelujen jatkuvuuden sekä hoitoon ja palveluun liittyvien yksilökohtaisiin velvoitteiden täyttämiseksi.

Kuntien hyvinvointialueille tuottamien tukipalvelujen yhtiöittämiselle ehdotetaan yhden vuoden siirtymäaikaa, jos kunta on tuottanut kyseisiä palveluja sosiaali- ja terveydenhuoltoon tai pelastustoi-

meen ennen vuotta 2023. Hyvinvointialue voisi myös siirtymäaikana ostaa palveluja kunnilta sekä myydä palveluja, jos sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymä olisi myynyt tukipalveluja ennen vuotta 2023.

Hyvinvointialueesta annetussa laissa, sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämisestä annetussa laissa sekä pelastustoimen järjestämisestä annetussa laissa tarkoitettujen neuvottelukuntien toimikautta koskevaan sääntelyyn ehdotetaan lisäksi teknisuontoisia korjauksia. Myös kuolemansyyn selvittämistä koskevaan sääntelyyn ehdotetaan tekninen korjaus.

Lisäksi ehdotetaan täsmennettäväksi sosiaali- ja terveydenhuollon koulutus-, tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoimintaa koskevaa sääntelyä, uudistukseen liittyvien asiakirjojen siirtoa koskevia säännöksiä sekä ensihoitokeskuksien lääkärihelikopteritoimintaa koskevia velvoitteita.

Hyvinvointialueiden rahoituksesta annettua lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, hyvinvointialueiden tehtävämuutokset huomioidaan valtion rahoituksessa nettomenoperusteisesti.

Perintö- ja lahjaverolakia muutettaisiin siten, että muun muassa maakuntia koskeva perintö- ja lahjaverovapaus koskisi myös hyvinvointialueita.

Terveydenhuoltolain muuttamista koskeva laki, kuolemansyyn selvittämistä koskevan lain muuttamista koskeva laki ja hyvinvointialueiden rahoituksesta annetun lain muuttamista koskeva laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja muut lait mahdollisimman pian niiden vahvistamisen jälkeen.

Hallituksen esitys (HE 13/2022) eduskunnalle seksuaalirikoksia koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan muutettaviksi rikoslain seksuaalirikoksia koskevat säännökset. Samalla muutettaisiin esitutkintalakia, järjestyslakia, liikenteen palveluista annettua lakia, liiketoimintakiellosta annettua lakia, oikeudenkäynnistä rikosasioissa annettua lakia, poliisin säilyttämien henkilöiden kohtelus-

ta annettua lakia, raskauden keskeyttämisestä annettua lakia, oikeudenkäymiskaarta, pakkokeinolakia, rikosrekisterilakia, vankeuslakia, yliopistolakia, ammattikorkeakoululakia, ammatillisesta koulutuksesta annettua lakia sekä lapsipornografian levittämisen estotoimista annettua lakia.

Keskeinen muutos olisi raiskausrikosta koskevan säännöksen muuttaminen suostumusperusteiseksi. Tämä toteutettaisiin säätämällä raiskauksen keskeiseksi tunnusmerkiksi sukupuoliyhteydessä oleminen sellaisen henkilön kanssa, joka ei osallistu siihen vapaaehtoisesti. Vastaavalla tavalla muissa seksuaalirikoksissa keskeistä olisi se, ettei seksuaalisen teon kohde osallistu siihen vapaaehtoisesti. Tämän mukaisesti pakottaminen seksuaaliseen tekoon korvattaisiin säännöksellä seksuaalisesta kajoamisesta. Seksuaalisen ahdistelun rangaistus laajenisi myös muihin kuin koskettelutekoihin. Seksuaalisen kuvan luvaton levittäminen säädettäisiin seksuaalirikoksena rangaistavaksi.

Kuuttatoista vuotta nuorempiin lapsiin kohdistuvia seksuaalirikoksia koskevat säännökset erotettaisiin pääosin aikuisia koskevista säännöksistä. Lasten koskemattomuuden ja häiriöttömän kehityksen suojaa vahvistettaisiin säätämällä uusina rikoksina lapsenraiskaus ja seksuaalinen kajoaminen lapseen. Myös kuusitoista mutta ei kahdeksantoista vuotta täyttäneitä lapsia suojattaisiin edelleen aikuisiin nähden laajemmin erityissäännöksillä. Lasta seksuaalisesti esittäviä kuvia koskevat rangaistussäännökset siirrettäisiin rikoslain seksuaalirikoksia koskevaan lukuun ja niihin tehtäisiin sääntelyä ankaroitavia muutoksia.

Keskeisistä seksuaalirikoksista säädettäisiin myös törkeät tekemuodot. Muihin seksuaalirikoksia koskeviin säännöksiin ja muihin lakeihin kuin rikoslakiin tehtäisiin lähinnä tarkentavia ja teknisuontoisia muutoksia.

Uudet rikostunnusmerkistöt merkitsisivät seksuaalirikoksina rangaistavien tekojen alan laajenemista. Myös sukupuoliyhteyden määritelmää laajennettaisiin. Seksuaalirikosten rangaistusasteikot

ankaroituisivat, tuntuvimmin lapsiin kohdistuvien rikosten osalta.

Esityksen tavoitteena on vahvistaa seksuaalisen itsemääräämisoikeuden ja henkilökohtaisen koskemattomuuden suojaa. Tarkoitus on myös yhdenmukaistaa ja selkiyttää seksuaalirikoksia koskevia säännöksiä rikoslaissa.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023 tai aikaisintaan kuuden kuukauden kuluttua niiden hyväksymisestä ja vahvistamisesta.

Hallituksen esitys (HE 14/2022) eduskunnalle laeiksi kuluttajansuojalain ja kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun lain muuttamisesta sekä eräksi muiksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuluttajansuojalakia, kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annettua lakia, sähkömarkkinalakia, maakaasumarkkinalakia sekä kuluttajansuojalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöstä. Muutoksilla pantaisiin täytäntöön Euroopan unionin kuluttajansuojasääntöjen täytäntöönpanon valvonnan parantamista ja nykyaikaistamista koskeva niin kutsuttu Omnibus-direktiivi. Kuluttajansuojalain muuttamisesta annetun lain voimaantulosäännöksen muutoksella pantaisiin puolestaan täytäntöön Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi digitaalisesta sisällöstä ja digitaalisista palveluista siltä osin kuin direktiivin täytäntöön panemiseksi annettavia säännöksiä on sovellettava tietyiltä osin myös ennen 1.1.2022 tehtyihin sopimuksiin.

Ehdotuksen mukaan kuluttajansuojalain kohtuuttomia sopimusehtoja sekä kotimyyntiä ja etämyyntiä koskevien lukujen säännöksiä sovellettaisiin myös sellaisiin kulutushyödykkeisiin sopimuksiin, joiden nojalla kuluttaja luovuttaa elinkeinonharjoittajalle henkilötietoja. Lisäksi lain markkinointia ja menettelytapoja koskevan luvun säännökset koskisivat kulutushyödykkeiden markkinointia myös silloin, kun elinkeinonharjoittajan tarkoituksena on,

että kuluttaja luovuttaa henkilötietoja. Sääntely olisi osittain direktiiviin perustuvaa ja osittain kansallista.

Omnibus-direktiivin täytäntöön panemiseksi kuluttajansuojalakiin tehtäisiin erinäisiä muutoksia ja täydennyksiä, jotka koskevat markkinoinnissa annettavia tietoja sekä elinkeinonharjoittajan tiedonantovelvollisuutta ennen koti- tai etämyyntisopimuksen tekemistä. Kuluttajansuojalakiin lisättäisiin myös säännökset elinkeinonharjoittajan ja kuluttajan oikeuksista ja velvollisuuksista kuluttajan peruuttaessa digitaalista sisältöä tai palvelua koskevan sopimuksen. Direktiivin täytäntöön panemiseksi lakiin ehdotetaan lisättäväksi myös säännökset kuluttajan oikeudesta hinnanalennukseen ja vahingonkorvaukseen, kun elinkeinonharjoittaja on rikkonut tai laiminlyönyt noudattaa eräitä kuluttajansuojalain säännöksiä sopimattomasta menettelystä markkinoinnissa ja asiakassuhteessa.

Kotimyyntiin liittyvien ongelmien vähentämiseksi esityksessä ehdotetaan muun muassa hyödynnettäväksi Omnibus-direktiivin optiota, jonka mukaan peruuttamisoikeus voidaan laajentaa koskemaan tilanteita, joissa sopimus on tehty elinkeinonharjoittajan ilman kuluttajan pyyntöä tekemän kotikäynnin yhteydessä. Ehdotuksen mukaan kuluttajalla olisi tällaisissa tapauksissa peruuttamisoikeus myös silloin, kun sopimus koskee tavaraa, joka valmistetaan kuluttajan vaatimusten mukaisesti.

Puhelinmyyntisääntelyn tiukentamiseksi esityksessä ehdotetaan kirjallisen vahvistusmenettelyn käytönnottoa puhelinmyynnissä. Ehdotuksen mukaan elinkeinonharjoittajan olisi puhelun jälkeen toimitettava tekemänsä tarjous kuluttajalle pysyvällä tavalla. Jos kuluttaja ei puhelinkeskustelun jälkeen pysyvällä tavalla hyväksy elinkeinonharjoittajan toimittamaa tarjouta, sopimus ei sitoisi kuluttajaa. Vahvistusmenettelyn käytön laiminlyönnistä voitaisiin määrätä elinkeinonharjoittajalle seuraamusmaksu. Puhelinmyyntisääntely olisi kansallista.

Kuluttajansuojaviranomaisten eräistä toimivaltuuksista annetun

lain säännöksiä seuraamusmaksusta ehdotetaan täydennettäväksi myös Omnibus-direktiivin säännösten täytäntöön panemiseksi. Seuraamusmaksu voitaisiin määrätä tietyin edellytyksin myös, jos elinkeinonharjoittaja jatkaa tuomioistuimen tai kuluttaja-asiamiehen kieltämän sopimattoman menettelyn tai kohtuuttoman sopimusehdon käyttämistä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 28.5.2022, jolloin Omnibus-direktiivin täytäntöön panemiseksi annettavia säännöksiä on ryhdyttävä soveltamaan. Kirjallista vahvistusmenettelyä koskevien säännösten on kuitenkin tarkoitus tulla voimaan vasta 1.12.2022 lukien.

Hallituksen esitys (HE 21/2022) eduskunnalle laiksi tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta annetun neuvoston asetuksen soveltamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki tuomioistuimen toimivallasta, päätösten tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta avioliittoa ja vanhempainvastuuta koskevissa asioissa ja kansainvälisestä lapsikaappauksesta annetun neuvoston asetuksen soveltamisesta. Ehdotetussa laissa annettaisiin asetuksen soveltamisen edellyttämät täydentävät kansalliset säännökset muun muassa toimivaltaisista viranomaisista ja menettelystä toisessa Euroopan unionin jäsenvaltiossa annetun päätöksen tunnustamista tai täytäntöönpanoa koskevissa asioissa.

Esityksessä ehdotetaan myös asetuksesta johtuvia seurannaismuutoksia lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annettuun lakiin, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen täytäntöönpanosta annettuun lakiin, avioliittolakiin, yksityisoikeudellista vaatimusta koskevien pohjoismaisten tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta annettuun lakiin sekä lastensuojelulakiin.

Lisäksi lapsen huollosta ja tapamisoikeudesta annettuun lakiin ehdotetaan muutoksia, joilla täsmennetään lapsen palauttamisesta annetun päätöksen täytäntöönpanon turvaamistoimiin liittyviä säännöksiä.

Ehdotetut lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022, jolloin asetus tulee täysimääräisesti sovellettavaksi. Hyvinvointialueiden perustamista koskevaan uudistukseen liitännäiset säännökset on kuitenkin tarkoitettu tulemaan voimaan 1.1.2023.

Hallituksen esitys (HE 22/2022) eduskunnalle laiksi positiivisesta luottotietorekisteristä ja siihen liittyviksi laeiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki positiivisesta luottotietorekisteristä. Positiiviseen luottotietorekisteriin talletettaisiin tietoja luonnollisen henkilön luotoista ja tuloista. Rekisterin avulla luotonantaja voisi nykyistä helpommin ja luotettavammin arvioida lainanhakijan kykyä maksaa luotto takaisin. Rekisterin käyttötarkoituksia olisivat tietojen käyttö luotonannossa sekä rahoitusvakauden ja rahoitusmarkkinoiden seurannassa ja valvonnassa.

Laissa säädettäisiin rekisterinpitäjästä, rekisteriin tallettavista tiedoista, velvollisuudesta ilmoittaa tiedot rekisteriin, tietojen luovutuksesta rekisteristä sekä lain sisältämien velvoitteiden valvonnasta. Rekisterinpitäjä olisi Verohallinnon Tulorekisteriyksikkö. Tietojen ilmoitusvelvollisuuden osalta valvontaviranomaisina toimisivat Finanssivalvonta ja Etelä-Suomen aluehallintovirasto.

Esityksessä ehdotetaan lisäksi muutoksia kuluttajansuojalakiin, luottotietolakiin ja tulotietojärjestelmästä annettuun lakiin.

Ehdotettu laki positiivisesta luottotietorekisteristä on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.8.2022. Lakia sovellettaisiin kuitenkin porrastetusti. Ehdotetut kuluttajansuojalain ja luottotietolain muuttamista koskevat lait on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.4.2024 ja ehdotetut tulotietojärjestelmästä annetun lain muuttamista koskeva laki 1.1.2023.

Hallituksen esitys (HE 27/2022) eduskunnalle ilmastolaiksi

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi uusi ilmastolaki. Samalla voimassa oleva ilmastolaki ehdotetaan kumottavaksi. Esityksen tavoitteena on vahvistaa sääntelyn ohjauksivaikutusta ja varmistaa, että Suomi saavuttaa hiilineutraaliuden vuoteen 2035 mennessä. Ehdotetussa laissa säädettäisiin uusista ilmastotavoitteista. Vuoden 2035 hiilineutraaliustavoitteen lisäksi esityksessä säädettäisiin päästövähennystavoitteet vuosille 2030 ja 2040. Vuodelle 2050 asetettua päästövähennystavoitetta päivitetäisiin ja säädettäisiin myös nielujen vahvistamisen tavoitteesta. Samoin ilmastolain suunnittelujärjestelmä laajennettaisiin koskemaan maankäyttösektoria.

Laissa säädettäisiin ilmastopoliitiikan suunnittelujärjestelmästä, johon voimassa olevan ilmastolain mukaisesti kuuluvat pitkän aikavälin suunnitelma, keskipitkän aikavälin suunnitelma sekä ilmastomuutokseen sopeutumista koskeva suunnitelma. Suunnittelujärjestelmää laajennettaisiin niin, että jatkossa ilmastolaissa säädettäisiin myös maankäyttösektorin ilmastosuunnitelman valmistelusta ja sisältövaatimuksista. Suunnitelmia koskevaan sääntelyyn tehtäisiin myös muita täsmennyksiä.

Ilmastovuosisikertomusta ja ilmastopaneelia koskevaa sääntelyä sekä valtion viranomaisia koskevaa edistämismuutosta täsmennettäisiin. Lisäksi laissa olisi säännökset saamelaisien oikeuksien huomioon ottamisesta suunnitelmia valmisteltaessa, saamelaiskäräjien kanssa käytävistä neuvotteiluista sekä saamelaisesta ilmastoneuvostosta, joka tukisi ilmastopoliitiikan suunnitelmien valmistelua.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan 1.7.2022.

VALTIONEUUVOSTON ASETUKSET

Valtioneuvoston asetus yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun val-

tionneuvoston asetuksen liitteen muuttamisesta (11/2022)

Asetus tulee voimaan 1.8.2023.

Korkeakoulujen koulutusvastuita laajennettiin muuttamalla yliopistojen tutkinnoista ja erikoistumiskoulutuksista annetun valtioneuvoston asetuksen liitettä. Muutoksen myötä Åbo Akademielle lisättiin oikeustieteellisellä koulutusallalla nykyisen oikeusnotaarin tutkintoa koskevan koulutusvastuun lisäksi oikeustieteiden maisterin, kansainvälisen ja vertailevan oikeustieteen maisterin, oikeustieteen lisensiaatin ja oikeustieteen tohtorin tutkintoja koskeva koulutusvastuu. Helsingin yliopistolle lisättiin terveystieteiden koulutusalan koulutusvastuu terveystieteiden maisterin, terveystieteiden lisensiaatin ja terveystieteiden tohtorin tutkintoihin. Itä-Suomen yliopistolle lisättiin tekniikan koulutusalan koulutusvastuu tekniikan kandidaatin, diplominsinööriin, tekniikan lisensiaatin ja tekniikan tohtorin tutkintoihin. Lappeenrannan-Lahden teknillinen yliopisto LUTille lisättiin yhteiskuntatieteiden koulutusalan koulutusvastuu kaikkiin koulutusalan tutkintoihin.

KORKEIN OIKEUS

KKO:2022:1

Kunnianloukkaus – Perustuslaki – Euroopan ihmisoikeussopimus – Sananvapaus

Vapana toimittajana ja tietokirjailijana työskennellyt A oli käsitellessään Facebook-kirjoituksessaan B:n aiemman käyttäytymisen perusteella olettaensa B:n aikomusta poliittisin tarkoituksin häiritä A:n julkista esiintymistä nimeltä B:tä halventavasti. Korkein oikeus katsoi, että kirjoituksessa oli kyse arvostelusta, joka kohdistui B:n menettelyyn politiikassa tai siihen rinnastettavassa julkisessa toiminnassa ja joka koski yleistä mielenkiintoa herättävää aihetta. Ottaen huomioon B:n julkisuudessa esittämät tiettyjä ihmisryhmiä halventavat ja vihamieliset kannanotot, kirjoitusta kokonaisuuksena arvioitaessa siinä käytettyjen ilma-

sujen ei katsottu selvästi ylittäneen sitä, mitä voidaan pitää hyväksyttävänä. Syyte kunnianloukkauksesta hylättiin.

RL 24 luku 9 § 1 mom 2 kohta
RL 24 luku 9 § 3 mom
IhmisoikeusSop 8 art
IhmisoikeusSop 10 art

KKO:2022:2

Ihmiskauppa – Rikosten yhtyminen – Rikoksen yksilöinti – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuslajin valinta

A oli erehdyttämällä asianomistajia majoitusolosuhteista ja ansaintamahdollisuuksista Suomessa värännyt heidät Thaimaasta Suomeen sekä kuljettanut, vastaanottanut ja majoittanut heidät käyttäen hyväkseen 26 asianomistajan A:sta ja majoitusleirin henkilökunnasta riippuvaista asemaa ja turvatonta tilaa heidän saattamiseen marjojen ja sienten keräämistä käsittävään pakkotyöhön ja majoitusolosuhteiden osalta ihmisarvoa loukkaaviin olosuhteisiin. A:n katsottiin menettellyllään syyllistyneen 26 ihmiskaupparikokseen.

Kysymys myös rangaistuksen määräämisestä ja lajivalinnasta ehdollisen ja ehdottoman vankeuden välillä. (Ään.)

RL 25 luku 3 § 1 mom

KKO:2022:3

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Muutosperuste – Ennakkoratkaisu-peruste – Jutun palauttaminen – Oikeusapu – Avustajan palkkio

Käräjäoikeus oli peruuttanut oikeusapua saavan syytetyn avustajalle annetun määräyksen ja määrännyt uudeksi avustajaksi asianajaja A:n, joka ei yleisesti hoitanut asianajotehtäviä kyseisessä käräjäoikeudessa. A oli vaatinut palkkiota muun ohella toimeksiannon vastaanottamiseen liittyneistä toimenpiteistään ja pääkäsittelyyn saapumiseen kuluneelta matka-ajalta sekä korvausta matkakuluista. Käräjäoikeus oli hylännyt nämä vaatimukset kokonaisuudessaan.

Korkein oikeus katsoi ratkaisutaan ilmenevillä perusteilla, että

hoviioikeuden olisi pitänyt myöntää A:lle jatkokäsittelylupa muutos- ja ennakkoratkaisuperusteella. Korkein oikeus myönsi jatkokäsittelyluvan ja palautti asian hovioikeuteen. (Ään.)

OK 25 a luku 11 § 1 mom 1 kohta
OK 25 a luku 11 § 1 mom 3 kohta
OikeusapuL 17 § 1 mom

KKO:2022:4

Pakkokeino – Vangitseminen – Oikeudenkäyntimenettely

Käräjäoikeus oli määrännyt A:n vangittavaksi epäiltynä todennäköisin syin törkeästä huumausainerikoksesta. Hovioikeus katsoi, että rikosepäilylle ei ollut pakkokeinolain 2 luvun 11 §:n 1 momentissa edellytettyjä todennäköisiä syitä. Hovioikeus kuitenkin määräsi A:n vangittavaksi pykälän 2 momentin nojalla.

Vangitsemista ei ollut vaadittu pakkokeinolain 2 luvun 11 §:n 2 momentin nojalla, eikä asiassa ollut vedottu siihen, että odotettavissa olisi lisäselvitystä, jonka vuoksi vangitseminen olisi erittäin tärkeää. Hovioikeus ei olisi saanut oma-aloitteisesti ottaa tutkittavakseen lisäselvitykseen liittyvän vangitsemisen edellytyksiä. (Ään.)

PakkokeinoL 2 luku 11 §

KKO:2022:5

Pakkokeino – Etsintä – Yleinen kotietsintä – Oikeudenkäyntimenettely – Prosessinjohto

A:n asunnossa oli toimitettu kotietsintä sillä perusteella, että hänen epäiltiin syyllistyneen kiskonnantapaiseen työsyrijntään.

Kysymys hovioikeuden menettelyn oikeellisuudesta, kun hovioikeus oli pyytänyt poliisia täydentämään vastaustaan esittämällä selvitystä rikosepäilyn perusteista ja katsonut osaksi täydennyksen perusteella, että kotietsinnälle oli ollut lain mukaiset edellytykset.

KKO:2022:6

Oikeudenkäyntimenettely – Jatkokäsittelylupa – Muutosperuste – Painava syy – Liikenneturvallisuuden vaarantaminen –

Törkeä liikenneturvallisuuden vaarantaminen

Tekoikaan 16-vuotias A oli kuljettanut kevytmoottoripyörää yöaikaan keula ylös nostettuna ja törmännyt risteyksessä hänen eteensä ajaneeseen henkilöautoon, jonka kuljettajalla oli väistämisvelvollisuus. Käräjäoikeus oli lukenut A:n syyksi törkeän liikenneturvallisuuden vaarantamisen nuorena henkilönä. Hovioikeus ei ollut myöntänyt A:lle jatkokäsittelylupaa.

Korkein oikeus katsoi, että tielikennelaisissa säädetyn yleisen huolellisuusvelvollisuuden rikkominen ei yksinään täytä törkeän liikenneturvallisuuden vaarantamisen ankaroittamisperustetta. Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevillä perusteilla, että hovioikeuden olisi pitänyt myöntää A:lle jatkokäsittelylupa muutosperusteella ja painavan syyn perusteella.

TLL 3 § 1 mom. (267/1981)
TLL 15 § 2 mom. (267/1981)
TLL 23 § 1 mom. (267/1981)
RL 23 luku 2 §
OK 25 a luku 11 §

KKO:2022:7

Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen – Rangaistuslajin valinta – Kiristys

A:n syyksi oli luettu noin kolmen vuoden aikana tehdyt, eri asianomistajiin kohdistuneet 41 kiristystä ja 37 kiristysten yritystä, joiden tekotapa oli samankaltainen. A oli saatuaan seuranhakupalstan välityksellä yhteyden asianomistajaan esiintynyt ensin nuorena tytönä lähettäen asianomistajalle viestejä sekä valokuvia ja sitten tytön vanhempana esiintyen vaatinut asianomistajalta rahaa vastineeksi siitä, ettei tee asianomistajasta rikosilmoitusta tai julkista asiaa. Rikoksilla oli aiheutettu asianomistajille yhteensä 60 000 euron vahinko. Kysymys rangaistuksen määräämisestä.

RL 31 luku 3 §
RL 6 luku 3 §
RL 6 luku 4 §
RL 6 luku 8 §
RL 6 luku 9 §

RL 6 luku 10 §
RL 7 luku 5 §

KKO:2022:8

Vainoaminen – Sananvapaus

A oli julkaissut Facebookin julkisilla sivuilla ja Twitterissä suuren määrän toimittaja B:tä pilkkaavia ja halventavia viestejä, joista B oli saanut tiedon. Samaan aikaan A oli lähettänyt B:lle lukuisia tapaamishetkiä sisältäviä yksityisviestejä.

A:n katsottiin julkaisuillaan ja viesteillään ottaneen toistuvasti yhteyttä B:hen. Kun A:n menettely oli lisäksi oikeudetonta ja omiaan aiheuttamaan ahdistusta B:ssä, A:n syyksi luettiin vainoaminen.

RL 25 luku 7 a §

KKO:2022:9

Ulosottoaari – Ulosottovalitus – Sivullisen oikeus – Vaihdamisuoja – Todistustaakka

Ulosottomies oli ulosmittannut B:n veloista puoliosuuden asunto-osakkeista sillä perusteella, että hänet oli merkitty asunto-osakeyhtiön osakeluetteloon osakkeiden puoliosuuden omistajaksi. Ulosottovalituksessa toinen yhteisomistaja A väitti osataneensa B:n osuuden jo ennen ulosmittausta. Kun A ei esittänyt selvitystä siitä, että hän olisi saanut osakekirjan hallintaansa ennen ulosmittausta, Korkein oikeus hylkäsi A:n ulosottovalituksen. (Ään.)

VelkakirjaL 22 § 1 mom

KKO:2022:10

Virkamiehen väkivaltainen vastustaminen – Julkisen vallan käyttö – Poliisi – Poliisimiehen toimimisvelvollisuus

A oli huutanut asunnossaan tappouhkauksia poliisiksi tietämälleen naapurilleen B:lle. Tämän jälkeen A oli mennyt B:n asunnon ovelle, jolloin B oli avannut oven ja ottanut A:n hallintaotteeseen ja lähtenyt kuljettamaan tätä pois. A oli rimpuillut vastaan, ja B oli saanut vammoja. A:ta syytettiin virkamiehen väkivaltaisesta vastustamisesta.

Korkein oikeus katsoi, että vapaa-aikaansa viettämässä ollut po-

liisimies B ei ollut suorittanut julkisen vallan käyttöä sisältävää virkatoimintaa. B:n menettelyä vastustanut A ei ollut syyllistynyt virkamiehen väkivaltaiseen vastustamiseen.

RL 16 luku 1 §

L poliisin hallinnosta 15 c § 3 mom

KKO:2022:11

Huumausainerikos – Törkeä huumausainerikos – Rangaistuksen määrääminen – Rangaistuksen mittaaminen

A oli ylläpitänyt TOR-verkossa anonyymiä keskustelupalstaa, joka oli hänen tietensä toiminut laajamittaisen huumausainekaupan markkinapaikkana. A:n oli muun ohella selvitetty aktiivisilla toimenpiteillään parantaneen keskustelupalstan toimivuutta vastaamaan kasvaneen huumausainekaupan tarpeita sekä ohjeistaneen kaupankäyntiä keskustelupalstalla.

Korkein oikeus katsoi ratkaisusta ilmenevin perustein, että A:n tekoa oli pidettävä rikoslain 50 luvun 1 §:n 4 kohdassa tarkoitettuna huumausaineen välittämisenä.

Kysymys myös rangaistuksen määräämisestä.

RL 50 luku 1 §

KKO:2022:12

Veropetos – Törkeä veropetos – Arvonlisävero – Euroopan unionin oikeus

A oli tuonut Suomeen toisesta EU:n jäsenvaltiosta savukkeita, jotka oli salakuljetettu sinne unionin tulli- ja veroalueen ulkopuolelta. Savukkeet oli veron välttämistarkoituksessa jätetty Tullille ilmoittamatta. Hovioikeus oli tuominnut A:n törkeästä veropetoksesta vältetyn valmisteveron ja tullivelan osalta mutta hylännyt syytteen arvonlisäveron osalta sillä perusteella, että Suomen valtio ei ollut toimivaltainen kantamaan arvonlisäveroa.

Korkeimman oikeuden tuomiosta ilmenevillä perusteilla katsottiin, että savukkeet olivat olleet tulossa taloudelliseen vaihdantaan ja kulutuksen kohteeksi Suomessa ja että Suomen valtio oli toimi-

valtainen kantamaan arvonlisäveron. A oli siten menettellyllään syyllistynyt törkeään veropetokseen myös vältetyn arvonlisäveron osalta.

KORKEIN HALLINTO-OIKEUS

Yleishallintoasiat

KHO:2021:193

Omaishoidon tuki – Hoitopalkkio – Kunnassa vahvistetut tuen myöntämiskriteerit – Hoidon sitovuus ja vaativuus – Hoitoisuuden muutos – Koronaviruspandemia

X:n kunnassa oli myönnetty 11-vuotiaan A:n hoidon tukemiseksi omaishoidon tuen palkkiota kunnassa hyväksytyjen omaishoidon tuen myöntämisperusteiden alemman hoitoryhmän mukaisesti. Asiassa oli korkeimmassa hallinto-oikeudessa kysymys siitä, oliko kunta voinut hylätä hakemuksen omaishoidon tuen väliaikaisesta korottamisesta ylempään hoitoryhmään tilanteessa, jossa A oli jäänyt koulusta kotiin koronaviruspandemian vuoksi.

A:n hoitoisuuden muutosta oli kunnassa arvioitu uudelleen ja todettu, että hoitoisuuspisteet olivat hieman nousseet sen vuoksi, että A oli kokoaikaisesti kotihoidossa. Lapsen ei tästä huolimatta arvioitu täyttävän ylempään hoitoryhmään myöntämisperusteita.

Korkein hallinto-oikeus totesi samoin kuin hallinto-oikeus, että omaishoidon tuki on lakisääteinen määrärahasidonnainen sosiaalipalvelu, jonka järjestämiseen kunnalla on yleinen velvollisuus. Tuen myöntäminen yksittäistapauksessa perustuu kuitenkin kunnan harkintaan. Tuomioistuimen tehtävänä on varmistaa kunnan myöntämiskriteerien sekä asiassa saadun tapauskohtaisen selvityksen perusteella, että ratkaisu perustuu myös tältä osin asianmukaiseen harkintavaltaan käyttöön.

Hallinto-oikeus oli arvioinut A:n hoitoisuutta saamansa selvityksen ja X:n kunnan hyväksymien omaishoidon tuen myöntämisperusteiden

den valossa ja todennut, ettei ollut ilmennyt, että kunnan viranomaisen olisi sen päätöksentekohetkellä tiedossa olleiden seikkojen perusteella arvioinut väärin A:n hoidon sitovuuden ja vaativuuden tai ylittänyt harkintavaltansa. Korkein hallinto-oikeus arvioi asiaa samoista lähtökohdista kuin hallinto-oikeus eikä muuttanut hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta.

Omaishoidon tuesta annettu laki 2 § 4 kohta, 3 §, 5 § 1 momentti
Sosiaalihuoltolaki 14 § 2 momentti
Ks. KHO 2018:136

KHO:2021:195

Ulkomaalaisasia – Kansainvälinen suojelu – Luopuminen islamista – Kristityksi kääntyminen – Sur place -tilanne – Uskonvakaumuksen arvioiminen – Todistajan kertomukset – Seurakunnan toimintaan osallistuminen

Irakin kansalainen A oli saanut Maahanmuuttovirastolta kielteisen päätöksen turvapaikkahakemuksensa. A oli mainitun päätöksen saatuaan vedonnut uutena turvapaikkaperusteena kristityksi kääntymiseensä. A:ta oli kuultu uudesta turvapaikkaperusteesta Maahanmuuttoviraston turvapaikkapuhuteluissa ja hallinto-oikeuden suullisessa käsittelyssä. Maahanmuuttovirasto ja hallinto-oikeus eivät oleet vakuuttuneita A:n vakaumuksen aitoudesta eivätkä siitä, että A olisi kristinuskon vuoksi kotimaassaan vainon vaarassa.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli ratkaistavana, miten kristityksi kääntymiseen turvapaikkaperusteenaan vedonneen A:n vakaumusta oli arvioitava tilanteessa, jossa hän oli osallistunut Suomessa uskonnolliseen toimintaan vakiintuneesti jo pidemmän aikaa, sekä miten oli arvioitava tästä toiminnasta A:lle mahdollisessa palautustilanteessa aiheutuvaa vainon vaaraa hänen kotimaassaan.

Korkein hallinto-oikeus viittasi ratkaisun lähtökohdissaan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntöön, jonka mukaan arvioitaessa sellaisia kansainvälistä suojelua koskevia hakemuksia, jotka perustuvat pelkoon joutua vainotuksi uskontoon liittyvien syiden vuoksi, on otetta-

va erityisesti huomioon hakijan aseman ja henkilökohtaisten olosuhteiden lisäksi myös hänen uskonnollinen vakaumuksensa ja sen muodostumista koskevat olosuhteet, miten hän ymmärtää uskonsa ja elää siinä, hänen suhteensa sen uskonnon oppeihin, rituaaleihin tai määräyksiin, johon hän ilmoittaa kuuluvansa tai josta hän aikoo etäännyä, onko hänellä mahdollisesti uskonsa välittämisessä erityinen tehtävä, sekä keskinäinen vuorovaikutus uskonnollisten tekijöiden ja identiteettiä, etnistä taustaa tai sukupuolta koskevien tekijöiden välillä.

Arvioitaessa uskonnollisen vakaumuksen olemassaoloa hakijan oma kertomus on näin ollen keskeisessä asemassa. Olennaista on pyrkiä selvittämään hakijan motivaatiota kääntymiseen ja sitä, mitä vaikutuksia kääntymisellä on ollut henkilön elämään. Tämän lisäksi kokonaisarviossa on annettava asianmukainen painoarvo myös muulle selvitykselle kuten asiakirjatodisteille ja todistajien kertomuksille, jotka voivat tukea muutoksenhakijan omaa kertomusta vakaumuksestaan. Sen sijaan muutoksenhakijan vakaumuksen aitoutta ei ole mahdollista arvioida yksinomaan tällaisen muun selvityksen perusteella.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että suullisessa käsittelyssä kuultujen todistajien kertomuksen merkityksen arviointi on tehtävä tapauskohtaisesti. Arvioinnissa voidaan muun muassa kiinnittää huomiota siihen, kuinka läheisesti ja kuinka pitkältä ajalta todistaja tuntee muutoksenhakijan, missä määrin todistaja on tehnyt havaintoja tämän uskonnonharjoittamisesta tai kääntymisprosessista ja sen eri vaiheista, ovatko todistaja ja muutoksenhakija keskustelleet uskonnollisista kysymyksistä tai mihin todistajan käsitys muutoksenhakijan vakaumuksesta perustuu. Keskusteluja uskonnollisista kysymyksistä on voitu käydä tulkin välityksellä. Arvioitaessa sitä, mihin todistajan käsitys muutoksenhakijan vakaumuksesta perustuu, erityistä merkitystä on kuitenkin annettava sille, onko todistajalla ja muutoksenhakijalla ollut yhteistä kieltä, jolla näitä keskusteluja on käyty.

Asiassa oli selvitetty, että A oli hallinto-oikeuden toimittamaan suulliseen käsittelyyn mennessä osallistunut seurakunnan toimintaan noin neljän vuoden ajan.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että seurakuntayhteys on sinänsä yksi kristillisen uskon peruselementeistä. Seurakunnissa järjestetään kuitenkin avointa toimintaa myös muille kuin vakaumuksellisille kristityille. Aktiivinen osallistuminen seurakunnan järjestämään toimintaan ei siten sellaisenaan osoita vakaumuksen olemassaoloa. Arvioitaessa seurakunnan toimintaan osallistumisen merkitystä vakaumuksen uskottavuusarvioinnissa oli siten kiinnitettävä huomiota esimerkiksi toiminnan sisältöön, hakijan omaaloitteiseen aktiivisuuteen, toimintaan osallistumisen pitkäjänteisyyteen sekä muihin seikkoihin, jotka osoittavat hakijan sitoutumisen nimenomaan hengelliseen yhteisöön.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, että A:n kristinuskoon kääntyminen oli aluksi voinut olla muodollista ja sen tarkoituksena oli voinut olla turvapaikka-asian edistäminen. Kun kuitenkin otettiin huomioon, että kristinuskoon kääntyminen ja kristillinen vakaumus eivät ole pysyviä ja muuttamattomia asioita, vaan vaihtelevia eteneviä ja kehittyviä prosesseja, oli alussa tarkoitushakuisena ilmenneestä kääntymisestä huolimatta mahdollista, että kristinuskoko oli myöhemmin muodostunut henkilökohtaiseksi vakaumukseksi. Kun A oli sittemmin aktiivisesti harjoittanut kristinuskoa jo useamman vuoden ajan, kääntymisen alkuvaiheiden olosuhteille ei tullut antaa arvioinnissa vähäistä suurempaa merkitystä, vaan asiassa oli ensisijaisesti arvioitava A:n vakaumuksen nykytilaa.

Korkein hallinto-oikeus piti A:n kertomusta henkilökohtaisesta vakaumuksestaan ja sen merkityksestä itselleen riittävän omakohtaisena ja johdonmukaisena. A:n kertomusta kristillisestä vakaumuksestaan tukivat hänen pitkäaikainen, omaaloitteinen ja aktiivinen osallistumisensa seurakuntatoimintaan sekä asiassa kuultujen todistajien kertomukset. Todistajilla oli pitkäaikaisia ja läheisiä havaintoja A:n kristillisestä elämästä ja toisella

heistä oli yhteinen kieli muutoksenhakijan kanssa.

Kun otettiin huomioon asiassa esitetty selvitys kokonaisuudessaan, korkein hallinto-oikeus katsoi, että asiassa oli riittävän luotettavasti selvitetty, että A:lle oli muodostunut sellainen kristillinen vakaus, joka edellytti hänen harjoittavan ja tunnustavan kristinuskoa avoimesti. A:n ei voitu edellyttää elävän vakauksensa vastaisesti tai piilottelevan vakaukustaan vainolta välttyäkseen.

A:n kohdalla täyttyivät ulkomaalaislain 87 §:n 1 momentissa turvapaikan myöntämiseksi säädetty edellytykset. Hallinto-oikeuden ja Maahanmuuttoviraston päätökset kumottiin ja asia palautettiin Maahanmuuttovirastolle turvapaikan antamiseksi.

Pakolaisen oikeusasemaa koskeva yleissopimus 1 artikla A kohta 2 alakohta

Kansalaisyhteisöjä ja poliittisia oikeuksia koskeva kansainvälinen yleissopimus 18 artikla 1–3 kappaaleet

Euroopan ihmisoikeussopimus 9 artikla

Euroopan unionin perusoikeuskirja 10 artikla 1 kohta

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2011/95/EU vaatimuksista kolmansien maiden kansalaisten ja kansalaisuudettomien henkilöiden määrittämiseksi kansainvälistä suojelua saaviksi henkilöiksi, pakolaisten ja henkilöiden, jotka voivat saada toisista suojelua, yhdenmukaiselle asemalle sekä myönnetyn suojelun sisällölle (uudelleenlaadittu määrittämädirektiivi) 2 artikla d alakohdasta, 4 artikla 1–3 kohdat, 5 artikla, 9 artikla 1 kohta a alakohta ja 10 artikla 1 kohta b alakohta ja 2 kohta

Ulkomaalaislaki 87 § 1 momentti, 87 a § 1 momentti, 87 b § 1 momentti, 2 momentti 2 kohta ja 5 momentti, 88 b §, 88 c §, 88 d § ja 147 §

Unionin tuomioistuimen tuomio 5.9.2012 yhdistetyissä asioissa Y ja Z (C-71/11 ja C-99/11)

Unionin tuomioistuimen tuomio 4.10.2018 asiassa Bahtiyar Fathi (C-56/17)

Ks. KHO 2017:63, KHO 2018:118 ja KHO 2018:130

KHO:2022:1

Julkinen hankinta – Tarjouspyynnön muuttaminen kesken hankintamenettelyn – Yhdenvertaisen kohtelun periaate – Avoimuusperiaate – Hankinnan kohdetta koskeva vähimmäisvaatimus – Olennainen muutos – Korjausilmoitus – Uusi tarjouskilpailu

Hankintayksikkö oli julkaissut avointa menettelyä koskevan EU-hankintailmoituksen diabeteskulutustarvikkeiden, insuliinipumppujen ja niissä käytettävien tarvikkeiden, verensokeriluskojen ja -mittareiden sekä pistolaitteissa käytettävien lansettien hankinnasta. Hankintaa koskevassa tarjouspyynnössä oli erään kohdeyhmän osalta asetettu hankinnan kohdetta koskeva vaatimus, jonka mukaan galaktoosi ei saa häiritä määrittä.

Hankintayksikkö oli poistanut mainitun vaatimuksen kesken hankintamenettelyn. Muutoksesta oli julkaistu EU-korjausilmoitus ja korjattu tarjouspyyntö, minkä lisäksi tarjousten jättämiseksi varattua aikaa oli jatkettu. Muutoksesta oli hankintayksikön mukaan lähtenyt tieto hankinnasta kiinnostuneille myös sen käyttämän sähköisen kilpailutusjärjestelmän kautta.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa oli kysymys siitä, oliko hankintayksikkö menetellyt markkinaoikeuden toteamin tavoin julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastaisesti, kun se oli tehnyt edellä mainitun muutoksen kesken hankintamenettelyn, uutta hankintamenettelyä käynnistämättä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi markkinaoikeuden tavoin, että unionin tuomioistuimen asiassa C-298/15 Borta antaman tuomion perusteella edes riittävä tiedottaminen tarjouspyynnön muutoksista tai korjausilmoituksen julkaiseminen ei takaa yhdenvertaista ja syrjimätöntä kohtelua, jos muutokset ovat niin olennaisia, että ne olisivat houkutelleet potentiaalisia tarjoajia, jotka eivät ilman muutoksia olisi voineet jättää tarjousta. Toisin kuin hankintalakiä koskevassa hallituksen esityksessä (HE 108/2016 vp) on viitattu, tällä tavalla olennaisten muutosten tekeminen ei siten ole mahdollista ilmoittamalla niistä vain korjausilmoituksella.

Tarjouspyyntöön tehty muutos oli merkinnyt luopumista hankinnan kohteelle asetetusta ehdottomasta vaatimuksesta. Muutos olisi voinut houkutella potentiaalisia tarjoajia, jotka eivät ilman muutosta olisi voineet jättää tarjousta. Tätä tuki se, että hankintayksikkö oli markkinaoikeudessa esittänyt tehneensä kysymyksessä olevan muutoksen tarjonnan lisäämiseksi, sekä se, että ilman kyseistä muutosta voittaneen tarjoajan tarjous olisi tullut suljetuksi tarjousten vertailusta tarjouspyynnön vastaisena. Kysymys oli hankinnan kohdetta koskevan vaatimuksen olennaisesta muuttamisesta.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, kuten markkinaoikeus, että hankintayksikkö oli menetellyt julkisia hankintoja koskevien oikeusohjeiden vastaisesti, kun se oli tehnyt edellä mainitun muutoksen hankintamenettelyn kuluessa julkaisemallaan korjausilmoituksella ja korjattulla tarjouspyynnöllä uutta hankintamenettelyä käynnistämättä. Markkinaoikeuden päätöstä ei muutettu.

Laki julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (hankintalaki) 3 § 1 momentti, 56 § 5 momentti 2 kohta ja 6 momentti, 58 § 1 momentti, 59 § 1 momentti, 68 § 1 kohta sekä 69 § 1 ja 4 momentti
Unionin tuomioistuimen tuomio asia C-298/15, Borta (EU:C:2017:266)
Ks. KHO 2017:139

KHO:2022:5

Työturvallisuus – Uhkasakon tuomitseminen – Uhkasakon sisältävä päävelvoite – Pätevä syy – Oikeudellinen ja tosiasiallinen mahdollisuus – Työtilojen sisäilma – Rakenteita avaava tutkimus – Tilojen omistajan ja vuokrantajan kielto

Aluehallintoviraston työsuojelun vastuualue oli lainvoimaisella päätöksellä muun ohella velvoittanut työnantaja X:n antamaan selvityksen sisäilmaan vaikuttavasta työtilojen rakenteiden ja materiaalien kunnosta ja asettanut määräyksen tehosteeksi 8 000 euron uhkasakon. Päätöksen mukaan rakenteita ja materiaaleja oli tutkittava niitä

avaavilla menetelmillä. X:n laiminlyötyä päävelvoitteen noudattamisen työsuojelun vastuualue oli valituksen kohteena olevalla päätöksellään tuominnut 8000 euron uhkasakon maksettavaksi ja asettanut uuden 16000 euron uhkasakon rakenteita avaavien tutkimusten suorittamisen tehosteeksi.

Asiassa oli ratkaistavana, oliko työnantaja X:llä ollut uhkasakkolain 10 §:ssä tarkoitettu pätevä syy päävelvoitteen täyttämättä jättämiselle sillä perusteella, että rakennuksen omistaja ja vuokranantaja olivat X:n mukaan kieltäneet rakenteita avaavien tutkimusten suorittamisen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että työturvallisuuslain 61 § velvoittaa rakennuksen omistajaa ja vuokranantajaa osaltaan sallimaan, että työnantaja suorittaa lain edellyttämät korjaukset tai muutokset. Sanojen säännöksen oli katsottava kattavan myös korjaustarpeiden selvittämisen rakenteita avaavilla tutkimuksilla. Rakennetutkimuksen tekemistä koskevan rakennuksen omistajan ja vuokranantajan kiellon ei siten ollut katsottava muodostavan uhkasakkolain 10 §:ssä tarkoitettuna pätevänä syynä pidettävää oikeudellista tai tosiasiallista estettä päävelvoitteen täyttämiseksi. Uhkasakko oli voitu tuomita maksettavaksi.

Työturvallisuuslaki 61 §
Uhkasakkolaki 10 § 1 momentti

KHO:2022:6

Vammaispalvelu – Asunnon muutostyöt – Esteiden poistaminen asunnon välittömästä lähiympäristöstä – Pihan aitaaminen – Lapsi – Välttämättömyys – Tavanomaiset elämän toiminnot

4-vuotiaalle lapselle oli haettu vammaispalvelulain mukaisena asunnon muutostyönä korvattavaksi kustannuksia pihan aitaamisesta. Asiassa oli ratkaistavana, tarvitsiko lapsi kehitysvammaisuutensa vuoksi välttämättä pihan aitaamista suoriutuakseen tavanomaisista elämäntoiminnoista, jotka oli suhteutettava hänen ikäänsä.

Lapsella oli vammansa vuoksi erityisiä vaikeuksia suoriutua tavanomaisen elämän toimintoihin

kuuluvasta ulkoilusta piha-alueella ikäistensä lasten tavoin. Hänen voitiin arvioida olevan vaikeavampainen suhteessa haettuun toimenpiteeseen, josta voitiin arvioida olevan myös hyötyä sekä hänen että hänestä huolehtivien aikuisten kannalta.

Asiassa oli vielä arvioitava, oliko haettu toimenpide lapsen vammavuoksi välttämätön. Valvottuna hän kykeni ulkoilemaan pihalla. Turvallisuusriski lähellä olevasta tiestä ei johtunut nimenomaan lapsen vammasta. Kun otettiin huomioon lapsen vammalaadusta ja olosuhteista saatu selvitys kokonaisuutena, haettu korkeampi piha-aita ei ollut lapsen kotona asumisen ja hänen ulkoilusta suoriutumisen kannalta välttämätöntä. Kunnalla ei ollut velvollisuutta korvata vaadittuja kustannuksia asunnon muutostöinä.

Äänestys 5–4

Laki vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 1 §, 3 § 2 momentti ja 9 § 2 momentti

Asetus vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista 12 § 1 momentti ja 13 § Yleissopimus vammaisten henkilöiden oikeuksista 7, 9, 14 ja 20 artikla

Ks. myös KHO 2008:61

KHO:2022:8

Ulkomaalaisasia – Perhesideperusteinen oleskelulupa – Perheenjäsen – Maahanmuuttoviraston toimivalta – Avioliittolaki – Videoyhteyden välityksellä solmittu avioliitto – Avioliiton pätevyys – Erityinen syy

Perhesideperusteisen oleskeluluvan hakija, Afganistanin kansalainen A ja perheenkokoaja, Afganistanista kotoisin oleva Suomen kansalainen B olivat avioituneet vuonna 2017. B ei ollut vihittäessä henkilökohtaisesti saapuvilla, vaan vihkiminen oli tapahtunut videoyhteyden välityksellä siten, että A oli ollut Afganistanissa ja B Suomessa. Avioliitto oli laillistettu Suomessa ja rekisteröity Suomen väestötietojärjestelmään.

Maahanmuuttovirastolla oli hakemusta käsitellessään toimivalta

tutkia avioliiton pätevyyttä siitä näkökulmasta, täyttyvätkö oleskeluvan myöntämisen edellytykset. Tällaisessa yhteydessä se ei ole sidottu väestötietojärjestelmän tietoihin.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että hakijalla ja perheenkokoajalla oli liityntä avioliiton solmimismaahan. Videoyhteyden välityksellä solmittuja avioliittoja voidaan Afganistanissa pitää laillisina. Avioliittoa oli pidettävä favor matrimonii -periaatteen kannalta lähtökohtaisesti pätevänä myös Suomessa.

Seuraavaksi oli vielä arvioitava, oliko avioliiton katsomiseen Suomessa päteväksi erityistä syytä. Perheenkokoaja ei ollut esittänyt henkilönsä liittyvää syytä, jonka vuoksi hän ei olisi voinut matkustaa Afganistaniin. Asiassa oli arvioitava, oliko asianmukaiseksi perusteeksi solmia avioliitto poikkeuksellisella tavalla esitetty muita erityisiä syitä.

Korkein hallinto-oikeus katsoi, ettei asiassa esitettyjä perusteluja videoyhteyden välityksellä toteutulle vihkimiselle voitu pitää erityisen vakuuttavina. Perheenkokoajan osallistumista melko pian vihkimisen jälkeen pidettyyn hääjuhlaan pidettiin kuitenkin arvioinnissa huomioon otettava seikkana.

Erityisen syyn täyttymistä arviotaessa oli kiinnitettävä vielä huomiota puolisojen yhteyksiin avioliiton solmimisvaltioon sekä perhe-elämän kestoa osoittaviin seikkoihin. Arviotuaan selvitystä yhteiselämän viettämisestä ja yhteydenpidosta korkein hallinto-oikeus katsoi puolisojen toiminnallaan osoittaneen, että heidän tarkoituksenaan oli ollut perhe-elämän viettäminen aviopuolisoina. Asiassa ei ollut tullut esille seikkoja, jotka olisivat viitanneet siihen, että avioliitto olisi solmittu tavanomaisesta poikkeavalla tavalla muussa kuin perhe-elämän viettämisessä.

Avioliittoa oli pidettävä Suomessa pätevänä ratkaistaessa sitä, oliko hakija perheenkokoajan ulkomalaislain 37 §:n 1 momentissa tarkoitettu perheenjäsen. Asia palautettiin Maahanmuuttovirastolle uudelleen käsiteltäväksi.

Ulkomaalaislaki 37 § 1 momentti
Avioliittolaki 115 § 1 momentti,
116 § ja 117 § 2 momentti

KHO:2022:9

**Ulkomaalaisasia – Perheside-
perusteinen oleskelulupa – Per-
heenjäsen – Laillistamaton
avioliittotodistus – Väestötieto-
järjestelmämerkintä – Avioliitto-
laki – Valtakirja-avioliitto – Avio-
liiton pätevyys – Erityinen syy**

Pakistanin kansalaiset, perheside-
perusteisen oleskeluluvan hakija A
ja perheenkokoaja B olivat avioitu-
neet vuonna 2013 puhelimen väli-
tyksellä siten, että A oli Pakistanis-
sa ja B Suomessa. Vihkimistilaisuus-
dessa oli ollut läsnä kaksi A:n ja
kaksi B:n valtuuttamaa todistajaa.

Avioliitosta ei ollut esitetty lail-
listettua avioliittotodistusta eikä
avioliittoa ollut merkitty Suomen
väestötietojärjestelmään. Saadun
selvityksen perusteella muutoksen-
hakijat eivät olleet voineet itsestään
riippumattomista syistä saada avio-
liittotodistustaan laillistettua Maa-
hanmuuttoviraston edellyttämällä
tavalla. Näissä olosuhteissa muu-
toksenhakijoiden oikeutta perheen-
yhdistämiseen oli rajoitettu ulko-
maalaislain 5 §:ssä tarkoitettulla ta-
valla enemmän kuin oli välttämä-
töntä. Kun vielä otettiin huomioon,
että viranomaisen ei ollut esittänyt
epäilyä siitä, että avioliittotodis-
tus olisi väärennetty tai muutoin
virheellinen, oleskelulupahakemus-
ta ei ollut voitu hylätä pelkästään
asiakirjan laillistamisen puuttumi-
sen vuoksi. Näissä olosuhteissa myös-
kään sillä, että avioliittoa ei ollut
merkitty väestötietojärjestelmään,
ei ollut asian arvioimisen kannalta
merkitystä.

Korkein hallinto-oikeus totesi,
että puolisoilla oli liittynyt avioliiton
solmimismaahan, jossa niin sanotut
valtakirja-avioliitot olivat laillisia.
Avioliittoa oli pidettävä favor matri-
monii-periaatteen kannalta lähtö-
kohtaisesti pätevänä myös Suo-
messä.

Seuraavaksi oli vielä arvioitava,
oliko avioliiton katsomiseen Suo-
messä päteväksi erityistä syytä.
Perheenkokoaja ei oleskellut Suo-
messä pakolaisena. Asiassa oli ar-
vioitava, oliko asianmukaiseksi pe-
rusteeksi solmia avioliitto poikke-

uksellisella tavalla esitetty muita
erityisiä syitä. Korkein hallinto-oi-
keus arvioi, että B:n asiassa esittä-
mää perustelua tavan yleisyydestä
ei voitu pitää avioliittolaissa tarkoi-
tettuna erityisenä syynä.

Erityisen syyn täyttymistä arvi-
oitaessa oli kuitenkin kiinnitettävä
vielä huomiota puolisoitten yhtey-
ksiin avioliiton solmimisvaltion
sekä perhe-elämän kestoa osoitta-
viin seikkoihin. Arvioituaan sel-
vitystä yhteiselämän viettämisestä
sekä muista avioliiton vakiintu-
neisuuden arviointiin vaikuttavista
seikoista korkein hallinto-oikeus
katsoi puolisoitten osoittaneen,
että heidän tarkoituksenaan oli ol-
lut aloittaa perhe-elämän viettämi-
nen aviopuolisoina. Asiassa ei ol-
lut tullut esille seikkoja, jotka olisi-
vat viitanneet siihen, että avioliitto
olisi solmittu tavanomaisesta poik-
keavalla tavalla muussa kuin per-
he-elämän viettämisessä tarkoitus-
sessa.

Avioliittoa oli pidettävä Suomes-
sa pätevänä ratkaistaessa sitä, onko
hakija perheenkokoajan ulkomaal-
laislain 37 §:n 1 momentissa tarkoi-
tettu perheenjäsen. Asia palauteti-
in Maahanmuuttovirastolle uu-
delleen käsiteltäväksi.

Ulkomaalaislaki 5 § ja 37 § 1 mo-
mentti
Avioliittolaki 115 § 1 momentti,
116 § ja 117 § 2 momentti

KHO:2022:26

**Vaalivalitus – Vaalilaki – Muu-
toksenhakusäännökset – Valitus
hallinto-oikeuden päätöksestä
korkeimpaan hallinto-oikeuteen
– Valituksen luvanvaraisuus –
Valituslupajärjestelmä – Valitus-
tai valituslupa-asia – Kuntavaa-
lien tuloksen vahvistaminen**

Muutoksen hakeminen hallinto-oi-
keuden päätökseen, joka koski vaali-
viranomaisen vaalien tuloksen vah-
vistamista koskevaa päätöstä, edellyt-
ti valituslupaa.

Vaalilaki 100 § 1 momentti, 102 §
1 ja 2 momentti ja 105 § 1 mo-
mentti

Laki oikeudenkäynnistä hallinto-
asioissa 3 § ja 107 § 1 momentti
Ks. myös KHO 2021:81 ja KHO
2022:20

KHO:2022:33

**Kiinteistöjen ja asuntojen välitys-
liikkeet – Vastaavan hoitajan
velvollisuus huolehtia toiminnan
harjoittamisesta lainmukaisesti
– Oikeus harjoittaa välitystoimin-
taa – Välitystehtävien suoritta-
minen – Välittäjä – Välitysliik-
keen palveluksessa oleminen –
Yhteistyösopimus – Varoitus**

Kiinteistönvälitysketjuun kuuluva
välitysvälitysliike oli tehnyt yhteistyösopi-
muksia, joiden perusteella välittä-
jät saivat käyttää ketjun kiinteistön-
välityskonseptia. Sopimuksen mu-
kaan välittäjät eivät olleet työsuh-
teessa välitysvälitysliikkeeseen, vaan toi-
mivat itsenäisesti ja laskuttivat toi-
meksiantojen hoitamisesta synty-
neet provisiot erillisen laskutus-
yhtiön avulla.

Aluehallintovirasto oli antanut
välitysvälitysliikkeelle varoituksen, koska
sopimuksen perusteella välitysvälitys-
liikkeen nimissä välitystehtäviä suorit-
taneet henkilöt eivät olleet välitys-
liikkeen palveluksessa. Hallinto-oi-
keus oli kumonnut päätöksen kat-
soen, että välittäjät olivat välitysvälitys-
liikkeissä tarkoitettulla tavalla välitys-
liikkeen palveluksessa.

Korkein hallinto-oikeus totesi,
että välitysvälitysliikkeissä tarkoitettu toi-
minta on erityisesti säänneltyä toi-
mintaa, jota saa harjoittaa vain lais-
sa säädettyin tavoin välitysvälitysliikkeek-
si rekisteröity yksityinen elinkei-
nonharjoittaja tai oikeushenkilö.
Välitysvälitysliikkeen vastaavalle hoitajal-
le säädetty velvollisuus huolehtia
välitystoiminnan lainmukaisuudesta
edellytti, että vastaavalla hoitajal-
la oli todellinen ja välitön mahdolli-
suus ohjata ja valvoa toimintaa sekä
puuttua siinä ilmeneviin epäkoh-
tiin.

Korkein hallinto-oikeus katsoi,
että välitysvälitysliikkeissä viitatulla palve-
luksessa olemisella tarkoitettiin väli-
tysliikkeeseen työsuhteessa olevia ja
liikkeen johtoon kuuluvia henkilöitä.
Välitysvälitysliikkeen ulkopuolisina sopi-
muskumppaneina välitystehtäviä
itsenäisesti suorittavien henkilöiden
ei katsottu olevan säännöksessä tar-
koitetulla tavalla välitysvälitysliikkeen pal-
veluksessa eikä tällaiseen henkilöön
rinnastettavissa. Välitystehtäviä ei
ollut mahdollista antaa muiden kuin
välitysvälitysliikkeen palveluksessa ole-
vien suoritettaviksi.

Välitysliikkeen toiminnassa oli menetelty aluehallintoviraston toteamalla tavalla välitysliikelain vastaisesti. Hallinto-oikeus päätös kumottiin ja aluehallintoviraston päätös varoituksen antamisesta saatettiin voimaan. Äänestys 3–2.

Laki kiinteistönvälitysliikkeistä ja vuokrahuoneiston välitysliikkeistä 3 § 1 momentti, 5 § 1 momentti ja 18 § 2 momentti

Ympäristöasiat

KHO:2022:3

Maankäyttö ja rakentaminen – Osayleiskaava – Yleiskaavamääräykset – Kotieläintalouden suuryksikkö – Maatilan suojavyöhyke – Oikeusvaikutusten epäselvyys – Suhde ympäristönsuojelulakiin – Ympäristölupaharkinta

Osayleiskaavamuutoksessa oli tilan 1 alue osoitettu kyläalueeksi, jolle sai rakentaa pientaloja ja loma-asuntoja (AT). Tilaa 1 koskivat kohdemerkintä ”Oleva asuinrakennus” ja merkintä, jonka mukaan tilan uusien rakennuspaikkojen suurin sallittu lukumäärä oli kaksi. Naapuritila 2 oli osoitettu kotieläintalouden suuryksikön alueeksi (ME), joka oli tarkoitettu maatilojen eläinsuojaja- ja varastotilojen rakentamiseen. Tilalle 2 oli osayleiskaavassa lisäksi sillä jo olemassa olevan maatilan ympärille osoitettu ympyrärajausella halkaisijaltaan 600 metrin suuruinen maatilan suojavyöhyke. Suojavyöhykettä koskevan kaavamääräyksen mukaan suojavyöhykkeelle ei saanut sijoittaa uusia, maatalaan kuuluttomia rakennuksia, ellei rakennushankkeeseen ryhtyvä esitä rakennuslupavaiheessa kirjallista vahvistusta siitä, että on tietoinen rakennuspaikan sijainnista maatilan suojavyöhykkeellä ja maataloudesta aiheutuvista mahdollisista ympäristövaikutuksista. Maatalouden suojavyöhykettä koskeva määräys oli ohjeellinen yleiskaavarajan ulkopuolella. Tilan 1 asuinrakennus ja rakennuspaikat sijaitsivat maatilan suojavyöhykkeen sisäpuolella.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että yleiskaavan tarkoituksena oli kunnan yhdyskuntarakenteen ja

maankäytön yleispiirteinen ohjaaminen sekä toimintojen yhteensovittaminen maankäyttö- ja rakennuslain osoittamissa rajoissa. Yleiskaavan kaavamääräysten tuli olla oikeusvaikutuksiltaan siten selkeitä ja täsmällisiä, että niiden vaikutus tulevassa maankäyttöä koskevassa päätöksenteossa oli riittävästi ennakoitavissa.

Osayleiskaava oli suunnittelutarkkuudeltaan yksityiskohtainen kyläyleiskaava, jolla oli muun ohella osoitettu asuinrakennuspaikkojen lukumäärä tilakohtaisesti. Rakennusluvut asuinrakennuksille kyläalueilla voitiin myöntää suoraan yleiskaavan nojalla. Nämä seikat korostivat eri toimintojen yhteensovittamisen tarvetta yleiskaavaa laadittaessa. Tilan 1 osalta rakennuspaikkoja koskeva maatilan suojavyöhykkeeseen liittyvä kaavamääräys lähtökohtaisesti kielsi rakentamisen ilman määräyksessä edellytettyä rakennuslupamenettelyyn kuulumatonta vahvistusvaatimusta.

Korkein hallinto-oikeus lausui, ettei yleiskaavassa ratkaistu lopullisesti ympäristölupaa edellyttävän kotieläintalouden suuryksikön sijoittumista tai kysymystä siitä, aiheutuiko suuryksikön toiminnasta sen lähitöllä mahdollisesti eräistä naapurussuhteista annetun lain 17 §:n mukaista rasitusta.

Suojavyöhykettä koskevasta kaavamääräyksestä ei käynyt selvästi ilmi, mikä merkitys siinä mainitulla kirjallisella vahvistuksella oli suuryksikköä koskevassa yksityiskohtaisemmassa maankäytön suunnittelussa. Siltä osin kuin määräyksellä oli mahdollisesti tarkoitettu olevan oikeusvaikutuksia tulevaan ympäristölupamenettelyyn, korkein hallinto-oikeus totesi, että yleiskaavalla tai sen määräyksellä voi olla vain maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvia oikeusvaikutuksia. Ympäristöluvan myöntämisen edellytyksistä säädetään ympäristönsuojelulaissa.

Kun otettiin huomioon valituksenalaisen kotieläintalouden suuryksikköä koskevan aluevarauksen ja muutoksenhakijan tilalle osoitetun pysyvää asumista koskevan aluevarauksen sijainti suhteessa toisiinsa, ME-alueelle osayleiskaavassa suunnitellusta toiminnasta mahdollisesti aiheutuvat ympäristövai-

kutukset ja se, että naapuritilalle osoitetulla AT-alueella olemassa oleva pysyvä asuminen ja osayleiskaavassa osoitettu lisärakennusoikeus sijoittuivat ME-alueetta ympäröivälle suojavyöhykkeelle, kaavaratkaisu oli mainittujen kaavamerkintöjen ja niihin liittyvien kaavamääräysten vuoksi oikeusvaikutuksiltaan epäselvä. Tämän vuoksi ei ollut riittäviä edellytyksiä arvioida, täyttyivätkö yleiskaavan sisältövaatimukset.

Kunnanvaltuuston päätös oli lainvastainen siltä osin kuin se koski tilalle 2 osoitettua ME-aluevarausta ja maatilan suojavyöhykettä. Näiltä osin kunnanvaltuuston ja hallinto-oikeuden päätökset kumottiin.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 39 § 2 momentti, 41 § 1 momentti
Ympäristönsuojelulaki 6 §, 11 §, 12 §

Eräistä naapurussuhteista annettu laki 17 § 1 momentti
Ks. ja vrt. myös KHO 2006:24.

KHO:2022:4

Maankäyttö ja rakentaminen – Rakennusrasite – Rasitteen perustamisen edellytykset – Tyyppipakkoperiaate – Asemakaavan edellyttämä rasite – Asianosaisten välinen sopimus

Rakennuslautakunta oli hakemuksesta perustanut rakennusrasitteet, jotka liittyivät pientalon rakentamiseen asemakaava-alueella. Perustetut rasitteet oikeuttivat hakijana olleen tontin haltijan muun ohella ulottamaan tontin rajalle sijoitettavan rakennuksen katon ja routaeristyksen pysyvästi rasitetun tontin puolelle.

Lautakunnan päätöksestä ilmeni, ettei rakennusrasitteiden perustaminen ollut perustunut asianosaisten väliseen sopimukseen vaan siihen, että rasitteiden oli katsottu olevan tarpeen asemakaavan mukaisen rakentamisen toteuttamiseksi. Koska rakennusrasitteiden perustaminen ilman asianosaisten välistä sopimusta oli mahdollista ainoastaan maankäyttö- ja rakennuslain 159 §:n 1 momentissa yksilöityjen rasitetyyppien osalta, joista nyt ei ollut kysymys, lautakunta ei ollut voinut päättää rasit-

teiden perustamisesta ilman, että asianosaiset olivat niistä kirjallisesti sopineet.

Rakennusrasitteet olivat tyyppipakkoperiaatteen alaisia, eikä muita kuin maankäyttö- ja rakennusasetuksen 80 §:ssä mainittuja rasiteoikeuksia voitu rakennusrasitteina perustaa. Tyyppipakkoperiaatteesta seurasi, että rasitteiden perustamisen lähtökohtana olevasta rasitesopimuksesta oli käytävä riittävän yksilöidysti ilmi, minkä sisältöisten rasitteiden perustamisesta asianosaisten kesken oli sovittu.

Asiassa esitetystä selvityksestä ei ilmennyt, että asianosaiset olisivat edellä mainitulla tavalla yksilöidysti sopineet rakennuslautakunnan päätöksessä mainituista rasitteista. Rakennusrasitteiden perustamiselle ei näin ollen ollut edellytyksiä.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 158 § 1 ja 2 momentti ja 159 § 1 momentti

Maankäyttö- ja rakennusasetus 80 §

KHO:2022:7

Rakennussuojelu – Rakennusperintölaki – Maankäyttö- ja rakennuslaki – Suojelun oikeudelliset edellytykset – Rakentamalla muodostettu alue – Rakennusperintölain mukainen suojelukohde

Museovirasto oli tehnyt ELY-keskukselle esityksen pinta-alaltaan noin 82 hehtaarin suuruisen Helsingin Vartiosaaren suojelemisesta rakennusperintölain nojalla. Suojeluesityksen mukaan Vartiosaari oli rakennettuna alueena rakennusperintölain 3 §:n mukainen suojelukohde, jonka kulttuuriympäristö perustui erityisesti saarelle 1800-luvun lopulla ja 1900-luvun alkupuolella muodostuneeseen huvilakulttuuriin. Vartiosaari sisältyi Museoviraston laatimaan inventointiin Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) osana kohdetta Helsingin höyrylaivareittien kesähuvila-asutus.

Vartiosaaren alueella ei ollut voimassa asemakaavaa eikä rakennuskieltoa asemakaavan laatimista varten, joten rakennusperintölain

soveltamista asemakaava-alueella koskeva rakennusperintölain 2 §:n 2 momentin rajoitus ei ollut koskenut suojeluesitystä. Rakennusperintölain sovellettavuutta arvioitaessa oli kuitenkin tullut ottaa huomioon se, mitä lain 3 ja 8 §:ssä säädetään suojelun kohteista ja edellytyksistä. Asiassa oli lisäksi otettava kantaa siihen, mikä merkitys Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskevalla yleissopimuksella ja sopimuksen 1 artiklassa esitetyllä rakennustaiteellisen perinnön määritelmällä on Vartiosaaren rakennusperintölakiin perustuvan suojelun edellytyksiä arvioitaessa.

Rakennusperintölain 3 §:n 1 ja 2 momentin ja rakennusperintölain esitöiden (HE 101/2009 vp) perusteella rakennusperintölain mukaisen suojelun kohteena oli voinut olla rakennusten ja rakennelmien ohella vain niiden välitön ympäristö kuten piha, puisto tai puutarha. Rakennusten välittömiä pihapiirejä laajemmat alueet, samoin kuin peltoaukeat ja metsäsaarekkeet, eivät sen sijaan olleet rakennusperintölaissa tarkoitettuja suojelun kohteita, vaan niiden suojelu voitiin toteuttaa muiden lakien kuten maankäyttö- ja rakennuslain perusteella tapahtuvan kaavallisen suojelun tai luonnonsuojelulain perusteella.

Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskevan yleissopimuksen lakisääteiset suojelutoimenpiteet oli Suomessa pantu täytäntöön siten, että rakennustaiteellista perintöä suojeltiin sekä rakennusperintölain että maankäyttö- ja rakennuslain nojalla. Rakennusperintölain mukaisen suojelun ja kaavasuojelun välinen suhde oli kansallisessa lainsäädännössä järjestetty niin, että suojelutarpeen kohdistuessa sellaiseen yleissopimuksessa tarkoitettuun rakennustaiteellisen perinnön kohteeseen, joka oli rakennusperintölain mukaista suojelun kohdetta laaja-alaisempi, suojelun edellytykset tulivat arvioitavaksi maankäyttö- ja rakennuslain perusteella.

Kun otettiin huomioon Vartiosaaren suuri koko, saaren rakennetun kulttuuriympäristön kannalta arvokkaiden rakennusten ja niihin välittömästi liittyvien piha-alueiden sijoittuminen saaren rantavyöhykkeelle, rakennettuun kulttuuriym-

päristöön välittömästi liittymättömien rakentamattomien alueiden merkittävä osuus, sekä se, mitä edellä oli todettu rakennusperintölain mukaisen suojelun ja maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvan kaavasuojelun suhteesta, päätös, jolla ELY-keskus oli katsonut, ettei rakennusperintölaki sovellu Vartiosaaren suojeluun Museoviraston suojeluesityksessä esitetyllä tavalla, ei ollut lainvastainen.

Laki rakennusperinnön suojelemisesta (rakennusperintölaki) 2 §, 3 § ja 8 §

Euroopan rakennustaiteellisen perinnön suojelua koskeva yleissopimus (SopS 10/1992) 1 artikla ja 3 artikla

KHO:2022:12

Maankäyttö ja rakentaminen – Yleiskaava – Tuulivoima – Maa-kuntakaavan ohjausvaikutus – Poronhoito – Yhdistyksen valitus-oikeus – Naapurikunnassa toimiva matkailuyritys

Kaupunginvaltuusto oli hyväksynyt tuulivoimaosayleiskaavan, joka mahdollisti yhteensä 54 tuulivoimalan rakentamisen tuulivoimaloiden alueiksi (tv) osoitetuille alueille. Tuulivoimaloiden kokonaiskorkeus sai olla enintään 250 metriä.

Osayleiskaava-alue sijoittui pääosin alueelle, joka oli vaihemaakunta-kaavassa osoitettu soveltuvaksi merkitykseltään seudullisen tuulivoima-alueen rakentamiseen. Osayleiskaava-alue sijoittui lisäksi kokonaisuudessaan poronhoitoalueelle, jolla vaihemaakuntakaavan suunnittelumääräyksen mukaan oli turvattava poronhoidon ja muiden luontaiselinkeinojen alueidenkäytölliset toiminta- ja kehittämisedellytykset.

Hallinto-oikeus oli katsonut, että kaupunginvaltuuston päätös osayleiskaavan hyväksymisestä oli lainvastainen niillä matkailuyhdistys A ry:n esittämällä perusteilla, jotka liittyivät kaavan maisema- ja matkailuelinkeinovaikutuksiin, sekä niillä kaava-alueella toimivan paliskunnan esittämällä perusteilla, jotka liittyivät poronhoitoon kohdistuviin vaikutuksiin. Asiassa oli kaupunginhallituksen valituksesta ratkaistava, oliko matkailuyhdistys A ry:llä ollut oikeus valittaa

osayleiskaavan hyväksymistä koskevasta päätöksestä, ja oliko osayleiskaava sille asetettujen sisältövaatimusten vastainen paliskunnan esittämällä poronhoitoon liittyvillä perusteilla.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että matkailuyhdistys A ry ei ollut osayleiskaavan hyväksymisestä päättäneen kunnan jäsen, eikä mainittua päätöstä ollut kohdistettu yhdistykseen. Päätöksen ei myöskään voitu katsoa vaikuttavan välittömästi yhdistyksen oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun. Yhdistyksellä ei näin ollen ollut kuntalain perusteella oikeutta valittaa päätöksestä. Ratkaistavaksi siten jäi, oliko yhdistyksellä valitusoikeus päätöksestä maankäyttö- ja rakennuslain 191 §:n 2 momentin perusteella.

Matkailuyhdistys A ry:n toimialue käsitti sen sääntöjen ja muun asiassa saadun selvityksen perusteella ainoastaan naapurikunnan alueen. Osayleiskaavan vaikutukset, joihin yhdistys oli valituksessaan vedonnut, olisivat ilmenneet maiseman muutoksina lähimmilläänkin noin viiden kilometrin etäisyydellä naapurikunnan tärkeimmistä matkailukohteista. Osayleiskaavan mahdolliset yhdistyksen toimialueelle ja naapurikunnan alueen matkailu- ja elinkeinotoiminnalle kohdistuvat vaikutukset olisivat siten olleet ainoastaan välillisiä. Osayleiskaavan hyväksymistä koskevaa päätöstä ei näin ollen ollut pidettävä sellaisena maankäyttö- ja rakennuslain 191 §:n 2 momentissa tarkoitettuna matkailuyhdistys A ry:n toimialaan ja toimialueeseen kuuluvana asiana, josta sillä olisi ollut oikeus valittaa hallinto-oikeudelle. Hallinto-oikeuden päätös oli edellä mainitun perusteella kumottava siltä osin kuin matkailuyhdistys A ry:n valitus oli tutkittu ja yhdistyksen hallinto-oikeudelle tekemä valitus oli jätettävä tutkimatta.

Osayleiskaavaratkaisun perusteena olleet selvitykset osoittivat, että osayleiskaavan mahdollistaman tuulivoimarakentamisen vaikutukset alueella harjoitettavalle poronhoidolle olisivat merkittävän kielteisiä huolimatta siitä, että kaava-alue ja erityisesti tuulivoimahankkeen rakenteiden vaatima

pinta-ala varasivat vain pienen osan paliskunnan laidunnettavan maa-alueen kokonaispinta-alasta. Kaava-alueelle sijoittuvilla laidunalueilla oli saadun selvityksen perusteella keskeinen merkitys alueella harjoitettavalle poronhoidolle, ja hankkeen toteuttamisen oli arvioitu vaikuttavan haitallisesti myös porojen laidunkierto ja muihin elinolosuhteisiin. Näitä haitallisia vaikutuksia ei esitetyn selvityksen perusteella ollut enää kaavan toteuttamisvaiheessa mahdollista olennaisella tavalla lieventää. Osayleiskaava ei näin ollen täyttänyt vaihemaakuntakaavan suunnittelumääräyksissä asetettuja vaatimuksia poronhoidon edellytysten turvaamisesta, eikä vaihemaakuntakaava ollut tältä osin ollut maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentissa ja 39 §:n 1 momentissa tarkoitettulla tavalla ohjeena osayleiskaavaa laadittaessa. Kaupunginvaltuuston päätös osayleiskaavan hyväksymisestä oli tällä paliskunnan valituksessa esitetyllä perusteella lainvastainen.

Maankäyttö- ja rakennuslaki 32 § 1 momentti, 39 § 1 momentti, 188 § 1 momentti ja 191 § 2 momentti
Kuntalaki 135 § 2 momentti ja 137 § 1 momentti
Ks. ja vrt. KHO 2022:11

Veroasiat

KHO:2022:14

Autovero – Verovapaus – Invataksi – Rakenteen ja käyttötarkoituksen muutos – Linja-auto – Maksuunpanon edellytykset

Asiassa oli kysymys siitä, oliko invataksiksi 26.10.2016 rekisteröidystä ja siten autoverosta vapaasta ajoneuvosta suoritettava autoveroa, kun ajoneuvo oli 18.7.2017 muutoksastettu sellaiseksi linja-autoksi, joka ei autoverolain (1482/1994) 1 §:n perusteella kuulunut lain soveltamisalaan. Ajoneuvon käyttö invataksina oli päättynyt muutoksastukseen.

Korkein hallinto-oikeus totesi, että vaikka ajoneuvo oli poistettu invataksikäytöstä ennen laissa säädetyn neljän vuoden käyttöajan

päättymistä, jäljellä olevan veron maksuunpano olisi johtanut siihen lain tarkoitusta vastaamattomaan lopputulokseen, että autoveron soveltamisalan ulkopuolisessa käytössä olevaa ajoneuvoa olisi rasittanut autovero. Näin ollen ja koska invataksi oli sen rakenteen ja käyttötarkoituksen muutoksen seurauksena muutettu sellaiseksi ajoneuvoksi, josta autoveroa ei ollut suoritettava, ajoneuvon omistajalle ei ollut määrättävä maksettavaksi invataksin käyttötarkoituksen muutoksen johdosta autoverolain 48 §:ssä säädettyä jäljellä olevaksi veroksi katsottavaa veroa. Hallinto-oikeuden ja Liikenteen turvallisuusviraston päätökset, joissa oli katsottu, että autovero oli muutoksastuksen perusteella tullut maksuunpanna, kumottiin.

Autoverolaki (1482/1994) 1 § (5/2009) 1 momentti, 5 § (5/2009) 1 momentti, 21 § 1 momentti (413/1997), 46 § 1 momentti (1324/2009), 47 § (1073/2014) ja 48 § (1073/2014)
Asetus ajoneuvojen rakenteesta ja varusteista (1256/1992) 13 § 1 kohta (1569/1993)

KHO:2022:32

Arvonlisävero – Verollinen myynti – Vahingonkorvaus – Rahoituspalvelu – Luotonanto ja muu rahoituksen järjestäminen – Maksusopimus – Liittymän auki pitäminen

A Oy myi asiakkailleen verollisena liiketoimintana puhelin- ja muita liittymäpalveluja. Yhtiön liittymäasiakas voi tehdä yhtiön kanssa maksusopimuksen tilanteessa, jossa yhtiön normaalin sopimus- ja maksuehtojen mukainen liittymäpalveluja koskeva lasku oli erääntymässä tai juuri erääntynyt. Maksusopimuksen tekemällä asiakas välttyi laskun eräpäivänä tapahtuvan maksun laiminlyönnistä huolimatta liittymän sulkemiselta ja perintätoimilta. Maksusopimus ei kuitenkaan vaikuttanut sopimuksen kohteena olevan laskun eräpäivään ja siitä laskettavaan viivästyskorkoon. Maksusopimusmaksu oli kiinteämääräinen.

A Oy:n katsottiin suorittavan maksusopimusta vastaan asiak-

kaalle liittymän aukipitämistä koskevan palvelun, joten saatu vastike kuului arvonlisäveron soveltamisalaan eikä kysymys ollut yhtiölle aiheutuneen vahingon korvaamisesta.

Maksusopimus ei vaikuttanut asiakkaan liittymälaskun eräpäivään tai siihen perustuvaan viivästyskorkoon. Korvausta maksulainlyönnistä muutoin aiheutuvan seuraamuksen välttämiseksi eli liittymän sulkemisesta ei ollut pidettävä vastikkeena arvonlisäverolain 42 §:n 1 momentin 2 kohdassa tarkoitettua luotonannosta tai muusta rahoituksen järjestämisestä.

Yhtiön oli arvonlisäverolain 1 §:n 1 momentin 1 kohdan ja 18 §:n 2 momentin nojalla suoritettava maksusopimusmaksusta arvonlisäveroa.

Arvonlisäveron palautushakemukset tilikausilta 1.1.–31.12.2013 ja 1.1.–31.12.2014.

Arvonlisäverolaki 1 § 1 momentti 1 kohta, 18 § 2 momentti, 41 § ja 42 § 1 momentti 2 kohta
Neuvoston direktiivi 2006/112/EY yhteisestä arvonlisäverojärjestelmästä 2 artikla 1 kohta c alakohta, 24 artikla 1 kohta ja 135 artikla 1 kohta b alakohta

Unionin tuomioistuimen tuomiot asioissa C295/17, MEO (ECLI:EU:C:2018:942) ja C-153/17, Volkswagen Financial Services (ECLI:EU:C:2018:845)

KKO:N VALITUSLUVAT

VL:2021–108

Perintökaari – Perintö – Perinnöstä luopuminen – Ulosottoakaari – Ulosottovalitus

Diaarinumero: S2021/437

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 2.6.2021 U20/920

A oli noin 23 vuotta perittävän kuoleman jälkeen jättänyt perinnöstä luopumista koskevan ilmoituksen maistraattiin tallettamista varten. A:n osuus kuolinpesästä oli tämän jälkeen ulosmitattu hänen velkojensa suoritukseksi. Kysymys siitä, oliko pesäosuus ulosmitattavissa, vai oliko A velkojia sitovasti luopunut perinnöstä.

VL:2022–3

Hätävarjelu – Hätävarjeluun liioittelu

Diaarinumero: R2021/772

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 30.9.2021 R 20/1716

B on tullut aamuyöllä A:n asunnon edustalle mukanaan moottorisaha ja sorkkarauta ja sanallisesti uhannut asunnon parvekkeella olleita A:ta ja

tämän seurustelukumppani C:tä. Tällöin A on ampunut parvekkeelta laukauksen haulikolla B:n eteen asfalttiin, josta hauleja on kimmonnut B:n alaraajoihin. Sitten B on murtautunut kerrostalon rappukäytävään rikkomalla ulko-oven lasin sorkkaraudalla ja tunkeutunut A:n asuntoon sahaamalla moottorisahalla aukon A:n asunnon oveen. Kun B on kumartunut sisään sahaamastaan aukosta ja yrittänyt avata asunnon oven sisäpuolelta, A on ampunut B:tä kerran haulikolla olkapäähän.

Kysymys siitä, onko jälkimmäinen laukaus sallittu hätävarjeluna tai anteeksiannettava hätävarjeluun liioitteluna.

VL:2022–15

Vahingonteko – Syyteoikeus – Laillisuusperiaate – Rikosoikeudellinen laillisuusperiaate

Diaarinumero: R2021/860

Alemman tuomioistuimen ratkaisu: Turun hovioikeus 16.9.2021 R 20/1128

Käräjäoikeus tuomitsi vastaajan muun ohessa julkisyhteisöjen omistaman osakeyhtiön omaisuuteen kohdistuneesta vahingonteosta. Hovioikeus ei muuttanut käräjäoikeuden tuomiota. Kysymys syyttäjän syyteoikeudesta, kun vahingonteon asianomistaja ei ollut ilmoittanut rikosta syytteesen pantavaksi ennen syytteen nostamista.

Toimitus: Eevi Haaja
Alma Talent
shop.almatalent.fi
pro.almatalent.fi/#suomenlaki